

Sygn. akt IV KZ 16/20

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 maja 2020 r.

w sprawie J. M.

zażalenia na zarządzenie sędziego Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2020 r., sygn. akt IV KO 167/19, o odmowie przyjęcia osobistego wniosku J. M. o wznowienie postępowania w sprawie dotyczącej postanowienia Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 5 czerwca 1998 r., o sygn. akt III Ko (...), zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 września 1998 r., sygn. akt II AKz (...),
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

W dniu 13 grudnia 2019 r. wpłynął do Sądu Najwyższego osobisty wniosek J. M. o wznowienie w/w postępowania, przy czym należy zauważyć, iż była to kopia wniosku z dnia 2 maja 2014 r., którego to wniosku odmówiono przyjęcia zarządzeniem Przewodniczącego IV Wydziału Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., wobec nieuzupełnienia jego braków formalnych. Natomiast w przedmiotowej sprawie dotyczącej wniosku z dnia 13 grudnia 2019 r., zarządzeniem z dnia 27 stycznia 2020 r., na podstawie art. 120 § 1 k.p.k. wezwano wnioskodawcę do uzupełnienia w terminie 7 dni braku formalnego poprzez nadesłanie wniosku o wznowienie postępowania podpisanego przez J. M., pod rygorem odmowy przyjęcia złożonego wniosku. Po raz kolejny wezwano wnioskodawcę do usunięcia braku formalnego pismem z dnia 24 lutego 2020 r.

Zarządzeniem z dnia 18 marca 2020 r. sędzia Sądu Najwyższego odmówił przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z dnia 13 grudnia 2019 r. Wskazał, że wnioskodawca został wezwany do usunięcia braku formalnego wniosku, jednakże w wyznaczonym terminie brak ten nie został usunięty.

Na to zarządzenie J. M. złożył zażalenie podnosząc, iż podtrzymuje swój wniosek o wznowienie postępowania, w którym domagał się odszkodowania za pobyt w zakładzie karnym, jednocześnie powołał się na swój zły stan zdrowia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 545 § 2 k.p.k. stwierdza jednoznacznie, że jeśli wniosek o wznowienie postępowania nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego. W doktrynie oraz orzecznictwie obowiązek ten określany jest powszechnie jako przymus adwokacki, chodzi bowiem o to, by przedmiotowy wniosek opracował podmiot fachowy. Użyte w tym przepisie sformułowanie „powinien” jest równoznaczne z bezwzględną koniecznością realizacji nakazu w nim zawartego. Złożenie wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego osobiście przez samego wnioskodawcę (skazanego, ukaranego), jest czynnością prawnie bezskuteczną (zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1153; postanowienia Sądu Najwyższego: z dn. 13 września 2012 r., III KZ 67/12, Lex Nr 1220908; z dn. 21 listopada 2012 r., IV KZ 65/12, Lex Nr 1228644; z dn. 30 września 1996 r., V KZ 47/96, OSNKW 1996, Nr 11 – 12, poz. 88). W przedmiotowej sprawie J. M. nie był uprawniony do sporządzenia osobiście wniosku o wznowienie postępowania. Brak formalny wniosku polegający na niesporządzeniu i jego niepodpisaniu przez adwokata lub radcę prawnego mógł być usunięty tylko wówczas, gdyby ustanowił on pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego z wyboru.

Rozpoznając niniejsze zażalenie Sąd Najwyższy nie mógł badać zasadności podniesionych przez wnioskodawcę argumentów uzasadniających – jego zdaniem – wznowienie postępowania, gdyż stanowiłoby to obejście przepisów ustanawiających przymus adwokacki. Ponieważ jednak w przedmiotowej sprawie J. M. mimo wezwania nie usunął braku formalnego, wydanie zaskarżonego

zarządzenia należy uznać za całkowicie słuszne. Zarządzenie to jest zatem w pełni zasadne i jako takie należało utrzymać je w mocy.

Niemniej jednak z urzędu należy zwrócić uwagę na inną okoliczność.

Z analizy akt sprawy zdaje się wynikać, że intencją wnioskodawcy jest dochodzenie tzw. uzupełniającego odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie art. 8 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2099, j.t.). Ustawa „lutowa” umożliwiła osobom, które były represjonowane z powodu wprowadzenia w Polsce stanu wojennego, dochodzenie swoich roszczeń opartych na motywie niepodległościowym, gdyż przepisy Kodeksu postępowania karnego ten aspekt pomijały. Ustawa ta wprowadziła zatem nową, materialnoprawną podstawę roszczenia. Zwrócił na to uwagę Sąd Najwyższy w swoim postanowieniu z dnia 26 lutego 2015 r. (sygn. akt III KK 13/15, LEX nr 1646386) podkreślając, iż dopiero ustawa "lutowa" wiąże szkodę i krzywdę osoby skazanej nie tylko z samym faktem jej bezprawnego pozbawienia wolności (jak to ma miejsce w przypadku roszczeń dochodzonych na podstawie art. 487 d.k.p.k. i art. 552 k.p.k.), ale ponadto uwzględnia aspekt działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Jeśli taka jest rzeczywiście wola wnioskodawcy, to zbędne i nieuzasadnione jest występowanie o wznowienie wskazanych wcześniej postępowań. W takiej sytuacji właściwym trybem jest wniesienie stosownego wniosku o zasądzenie uzupełniającego odszkodowania bezpośrednio do Sądu Okręgowego w K.. Wniosek taki winien być sporządzony i podpisany przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionego przez wnioskodawcę z wyboru. Również do tego Sądu należy wystąpić z ewentualnym wnioskiem o przyznanie pełnomocnika z urzędu, jeśli zachodzą warunki określone w art. 78 § 1 k.p.k., a zatem, jeżeli wnioskodawca w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Oczywiście o tym, czy wniosek o odszkodowanie jest słuszny i podlega uwzględnieniu w całości lub w części, może zdecydować tylko sąd właściwy do jego rozpoznania po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania.

